

Onderwijs vernieuwen? Doe het samen!

Ben je op zoek naar manieren om het onderwijs te vernieuwen, verbeteren of veranderen? Het handboek 'Maak samen je eigen onderwijs' biedt handvatten en voorbeelden voor primair en voortgezet onderwijs.

De veranderkracht in het onderwijs is uit balans geraakt, constateert Frank Cornelissen, hoogleraar innovatie aan de Universiteit van Amsterdam. Schoolteams zouden centraal moeten staan bij onderwijsverandering, maar in de praktijk drukken beleidsmakers, onderwijsinspectie en educatieve uitgeverijen vaak een te groot stempel. "Er zijn veel partijen om de school heen die een mening hebben over onderwijs en hoe dat eruit moet zien. Het risico van al die externe bemoeienis is dat de eigen visie van de school verwaterd", zegt Cornelissen. "Je neemt het eigenaarschap weg en

scholen reageren voornamelijk nog op wat er op hen afkomt." In het handboek *Maak samen je eigen onderwijs – veranderen, vernieuwen en verbeteren voor schoolteams* geven bijna negentig onderzoekers en professionals inzichten en adviezen bij elk aspect van vernieuwing, waarbij het behoud van de eigen visie en de eigen regie voorop staan. "Schoolleiders krijgen erg veel op hun bord. Op veel wensen van de buitenwacht kan je niets tegen hebben. Neem een obesitasproject. Wie wil er nu niet dat leer-

lingen gezond leren eten en leven?" Toch is dat niet de reden om het te doen. "De eigen visie op onderwijs moet als kompas dienen bij het maken van keuzes." Natuurlijk moeten de overheid en onderwijsinspectie toezien op de onderwijskwaliteit. "Maar voor schoolteams is het soms onduidelijk wat er écht moet en wat men graag wil", weet Cornelissen. "Een overheidssubsidie of een herstelopdracht kan bedoeld zijn om een gewenste ontwikkeling in de school te stimuleren zonder dat het een wettelijke vereiste is. Toch voelt dit voor een schoolteam vaak als een verplichting. "Hierin mag je van mening verschillen en kan je als school een eigen keuze maken." Ook educatieve uitgeverijen hebben een stevige invloed. "Ik moet de methode wel volgen, denken docenten, want 'dan doe ik het goed' en 'mijn collega bouwt er ook weer op voort'." Het boek biedt handvatten om als schoolteam eigen, doordachte keuzes te maken voor je onderwijs.

WAARDE VAN WEERSTAND

Het boek bestaat uit 42 hoofdstukken die zijn verdeeld over drie delen. Deel 1: Waarom innoveren? Deel 2: Wat wordt

Frank Cornelissen met leerlingen en leerkrachten van groep 4 en 7 van basisschool de Bijvanck in Blaricum. De school is in transitie naar een daltonschool.

vernieuwd in het onderwijs? Deel 3: Hoe wordt vernieuwd in het onderwijs? Het boek geeft een frisse, praktische kijk op de zaak. In het waarom-deel is bijvoorbeeld aandacht voor de waarde van weerstand. “Vaak wordt dit geframed als iets dat je moet overwinnen. In het boek wordt juist betoogd dat weerstand wijze lessen oplevert. Mensen verzetten zich met een reden en daar moet je naar luisteren.” Het onderwijs beoogt leerlingen voor te bereiden op drie zaken: de samenleving, burgerschap en een beroep, zegt Cornelissen. “Maar het is ook belangrijk dat je kijkt naar het type samenleving dat je in de toekomst wilt bevorderen. Onderwijs is een instrument dat daaraan bijdraagt.” In het boek wordt dat beschreven als de vierde transformatie. “Zo bevatten de verschillende hoofdstukken aangrijpingspunten die de leraar aan het denken zetten en uitnodigen tot gesprek over de koers van de school.”

HOE HET ANDERS KAN

Cornelissen begon zelf als leraar en heeft alle begrip voor de individuele leraar die

Idee: *Neem regie en behoud daarmee je visie*

gefrustreerd is geraakt door alle mislukte of ongewenste onderwijsvernieuwingen.

“Zelf liep ik daar ook steeds tegenaan”, zegt hij. “Je voelt je bij allerlei veranderingen betrokken, terwijl je er zelf weinig invloed op hebt. Het kan frustrerend zijn te merken dat het maar niet lukt om een verandering in je school van de grond te krijgen. Dat kan ook anders. De afgelopen jaren hebben we met vallen en opstaan veel meer geleerd over hoe dat

moet. Die inzichten delen we in het boek en auteurs geven prachtige voorbeelden hoe je onderwijs er dan uit kan komen te zien. De belangrijkste les is dat je anderen moet opzoeken. Samen weet je meer en sta je sterker. Het boek staat vol met voorbeelden en tips hoe je slimme samenwerking kunt aangaan binnen én buiten je school. Ons onderwijs staat voor veel uitdagingen. Ik ben ervan overtuigd dat het onderwijs van de toekomst begint bij gedreven schoolteams die samen hun eigen onderwijs maken.”

FRANK CORNELISSEN, MAAK SAMEN JE EIGEN ONDERWIJS – VERANDEREN, VERNIEUWEN EN VERBETEREN VOOR SCHOOLTEAMS, UITGEVERIJ BOOM, € 35,-

BEN JIJ MET IETS BIJZONDERS BEZIG OF KEN JE IEMAND DIE IN DEZE SERIE PAST? LAAT HET DAN WETEN VIA ONDERWIJSBLAD@AOB.NL